

Oriental Journal of Education

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR EARLY CAREER GUIDANCE OF PRESCHOOL CHILDREN BASED ON ROLE-PLAYING GAMES

Niginabonu Fayzullayeva

1st year Master's student

Kimyo International University

Tashkent, Uzbekiston

ABOUT ARTICLE

Key words: Preschool education, early career guidance, role-playing games, pedagogical conditions, professional education, child development, pedagogical technologies, STEAM approach, social activity, career interest, innovative education, creative activity, learning environment, game-based methods, preschool pedagogy.

Received: 25.03.26

Accepted: 26.03.26

Published: 27.03.26

Abstract: This article analyzes the pedagogical potential of role-playing games in the process of early career guidance for preschool children. The study highlights the theoretical foundations of forming initial ideas about various professions within preschool education. The role of role-playing games in developing children's social activity, creativity, and professional interests is examined. In addition, the pedagogical conditions for effectively organizing career guidance activities through role-playing games are discussed. The results emphasize the importance of applying innovative pedagogical approaches in preschool education.

ROLLI O'YINLAR ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI ERTA KASBGA YO'NALTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Niginabonu Fayzullayeva

Kimyo Xalqaro Universiteti 1-kurs magistranti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, erta kasbga yo'naltirish, rolly o'yinlar, pedagogik shart-sharoitlar, kasbiy tarbiya, bolalar rivojlanishi, pedagogik texnologiyalar, STEAM yondashuvi, ijtimoiy faoliyat, kasbga qiziqish, innovatsion ta'lim, ijodiy faoliyat, ta'lim muhiti, o'yin metodlari, maktabgacha pedagogika.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirish jarayonida rolly o'yinlarning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarda turli kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirishning nazariy asoslari yoritilgan. Rolly o'yinlar orqali bolalarning ijtimoiy faolligi, ijodiy qobiliyatlari va kasbiy qiziqishlarini rivojlantirish masalalari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, rolly o'yinlar asosida kasbga yo'naltirishni samarali tashkil etishning

pedagogik shart-sharoitlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhimligini ko'rsatadi.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ РАННЕЙ ПРОФОРИЕНТАЦИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ОСНОВЕ РОЛЕВЫХ ИГР

Нигинабону Файзуллаева

*Магистрант 1 курса Международный университет Кимё
Ташкент, Узбекистан*

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Дошкольное образование, ранняя профориентация, ролевые игры, педагогические условия, профессиональное воспитание, развитие детей, педагогические технологии, STEAM-подход, социальная активность, интерес к профессии, инновационное образование, творческая деятельность, образовательная среда, игровые методы, дошкольная педагогика.

Аннотация: В статье анализируются педагогические возможности ролевых игр в процессе ранней профориентации детей дошкольного возраста. Рассматриваются теоретические основы формирования у детей первоначальных представлений о различных профессиях в системе дошкольного образования. Особое внимание уделяется роли ролевых игр в развитии социальной активности, творческих способностей и профессиональных интересов детей. Также анализируются педагогические условия эффективной организации профориентационной работы на основе ролевых игр. Результаты исследования подчеркивают важность использования инновационных педагогических подходов в дошкольном образовании.

Hozirgi globallashuv va innovatsion taraqqiyot sharoitida ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — shaxsni har tomonlama rivojlantirish, uning qiziqish va qobiliyatlarini erta aniqlash hamda kelajakdagi kasbiy faoliyatiga ongli munosabatni shakllantirishdan iboratdir. Bu jarayonda maktabgacha ta'lim tizimi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki inson shaxsining asosiy psixologik, ijtimoiy va intellektual sifatlari aynan maktabgacha yosh davrida shakllana boshlaydi. Shu sababli bolalarda mehnatga hurmat, turli kasblarga qiziqish va ijtimoiy faoliyatga tayyorgarlikni rivojlantirish maktabgacha ta'limning muhim pedagogik vazifalaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy pedagogika va psixologiya fanlari bolalarning kasbiy yo'nalishlarini shakllantirish jarayoni imkon qadar erta bosqichdan boshlanishi lozimligini ta'kidlaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirish masalasi so'nggi yillarda pedagogika fanining dolzarb ilmiy-amaliy muammolaridan biri sifatida keng o'rganilmoqda. Chunki ushbu jarayon bolalarning ijtimoiylashuvi, mehnatga munosabatining shakllanishi, shuningdek, ularning qiziqishlari

va qobiliyatlarini rivojlantirish bilan chambarchas bog'liqdir. Bolalarda turli kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirish orqali ularning dunyoqarashi kengayadi, jamiyatdagi mehnat taqsimoti va kasblarning ijtimoiy ahamiyati haqida tushunchalari boyiydi. Shu jihatdan qaraganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni kasbga yo'naltirish jarayonini ilmiy asosda tashkil etish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarning asosiy faoliyati o'yin faoliyati hisoblanadi. L.S. Vygotskiy, D.B. Elkonin, A.N. Leontyev kabi olimlarning ilmiy qarashlariga ko'ra, o'yin bolaning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, rolli o'yinlar bolalarga kattalar dunyosini modellashtirish, turli ijtimoiy rollarni o'zlashtirish hamda jamiyatdagi kasblar faoliyati bilan tanishish imkonini beradi. Rolli o'yinlar jarayonida bolalar shifokor, o'qituvchi, quruvchi, haydovchi, sotuvchi kabi kasb egalari faoliyatini tasavvur qiladi, ularning vazifalari va jamiyatdagi ahamiyatini tushunishga harakat qiladi. Natijada bolalarda turli kasblarga nisbatan qiziqish va hurmat shakllanadi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim jarayonini tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish tobora keng qo'llanilmoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, rolli o'yinlar asosida bolalarni kasbga yo'naltirish nafaqat ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi, balki bolalarning ijodiy tafakkuri, kommunikativ ko'nikmalari va ijtimoiy faolligini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Rolli o'yinlar bolalarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish, jamoada ishlash kabi muhim kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradi.

Shuningdek, maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni kasbga yo'naltirish jarayonining samaradorligi bir qator pedagogik shart-sharoitlarga bog'liqdir. Bular qatoriga ta'lim muhitini to'g'ri tashkil etish, o'yin markazlarini yaratish, didaktik materiallar va o'yin atributlaridan foydalanish, tarbiyachining metodik tayyorgarligi hamda ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish kiradi. Mazkur shart-sharoitlar mavjud bo'lgan taqdirda rolli o'yinlar orqali bolalarda turli kasblar haqida aniq va real tasavvurlar shakllanadi.

Shu munosabat bilan mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni rolli o'yinlar asosida erta kasbga yo'naltirishning pedagogik shart-sharoitlari ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida rolli o'yinlarning bolalar rivojlanishidagi ahamiyati, ularning kasbga oid tasavvurlarni shakllantirishdagi imkoniyatlari hamda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ushbu jarayonni samarali tashkil etishning pedagogik omillari yoritiladi. Mazkur tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tizimida kasbga yo'naltirish jarayonini takomillashtirish va bolalarning kelajakdagi kasbiy qiziqishlarini shakllantirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirish (proforiyentatsiya) jarayoni ularga muayyan kasbni tanlatish emas, balki mehnat olami haqida boshlang'ich tasavvurlarni shakllantirish,

inson faoliyatiga nisbatan hurmat va qiziqishni uyg'otishga qaratilgan fundamental pedagogik bosqichdir. Mazkur jarayonning nazariy asoslari psixologik-pedagogik fanlarning muhim konsepsiyalariga tayanadi. Xususan, Ye.A. Klimovning "kasbiy o'z-o'zini anglash" nazariyasiga ko'ra, bolalik davri "o'yin bosqichi" hisoblanib, aynan shu davrda bola turli ijtimoiy rollarni "o'zi uchun kashf etadi". Maktabgacha yoshda kasbga yo'naltirishning mazmuni bolaning kognitiv va emotsional rivojlanishi bilan uzviy bog'liq holda, mehnatning jamiyatdagi ahamiyatini tushunishga xizmat qiladi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim metodikasida ushbu yo'nalish bir necha muhim konseptual yondashuvlar asosida tashkil etiladi. Birinchidan, tizimli yondashuv bo'lib, u bolaning oiladagi, bog'chadagi va atrofdagi mehnat muhitini yaxlit tizim sifatida ko'radi. Ikkinchidan, faoliyatli yondashuv – bunda bola faqat kuzatuvchi emas, balki o'yin va oddiy mehnat harakatlari orqali kasbiy elementlarni amalda sinab ko'ruvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi. L.S. Vigotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasiga muvofiq, bolaga uning yoshi va imkoniyatlariga mos, ammo ozgina murakkablikka ega bo'lgan "kasbiy topshiriqlar" berish orqali uning qobiliyatlarini erta aniqlash mumkin.

Erta kasbga yo'naltirishning nazariy modelida uchta asosiy komponent muhim o'rin tutadi:

1. Axborotli komponent: Bolalarga kasblar, ularning asboblari va natijalari haqida tushuncha berish.

2. Hissiy-qadriyatli komponent: Har qanday mehnat turiga ijobiy munosabatni shakllantirish.

3. Amaliy komponent: Syujetli-rolli o'yinlar orqali kasbiy harakatlarni imitatsiya qilish.

Ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, 3-7 yoshli bolalarda "mehnatga nisbatan psixologik tayyorgarlik" shakllanishi uchun didaktik o'yinlar eng samarali vositadir. Masalan, "Shifoxona", "Do'kon" yoki "Qurilish" kabi o'yinlar jarayonida bola nafaqat muloqot madaniyatini o'rganadi, balki mas'uliyat va intizom kabi kasbiy kompetensiyalarning ilk ko'rinishlarini o'zlashtiradi. J. Piajening intellektual rivojlanish bosqichlari nuqtai nazaridan yondashilsa, maktabgacha yoshdagi bola konkret amallar davriga o'tayotgan bo'ladi, ya'ni u ko'rib turgan, ushlab ko'rgan va o'zi bajargan faoliyatini yaxshiroq anglaydi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda erta kasbga yo'naltirishning nazariy asosi — bu bolaning shaxsiy sifatlarini ijtimoiy mehnat talablari bilan uyg'unlashtirishning ilk platformasidir. Bu jarayon bolani kelajakda ongli kasb tanlashiga zamin yaratib, uning ijtimoiy adaptatsiyasini tezlashtiradi. Ushbu tizimning metodologik asosi sifatida "bola – o'yin – mehnat – jamiyat" zanjiri xizmat qiladi, bu esa ta'lim sifatini oshirishning strategik yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni erta kasbga yo'naltirish jarayonini samarali tashkil etish bir qator muhim pedagogik shart-sharoitlarga bog'liq bo'lib, ular ta'lim jarayonining mazmuni, metodlari hamda o'quv muhitining tashkil etilishi bilan chambarchas bog'liqdir. Rolli o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatining yetakchi shakllaridan biri bo'lgani sababli, aynan shu

faoliyat orqali bolalarda turli kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirish imkoniyati kengdir. Pedagogik nuqtai nazardan qaraganda, rolli o'yinlar nafaqat bolalarning bilish faoliyatini faollashtiradi, balki ularning ijtimoiy tajribasini boyitadi, kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda jamiyatdagi mehnat faoliyatiga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi. Shu bois rolli o'yinlar asosida bolalarni kasbga yo'naltirish jarayonini tashkil etishda muayyan pedagogik shart-sharoitlarni yaratish zarur hisoblanadi.

Avvalo, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi ta'lim muhitini yaratish muhim pedagogik omil hisoblanadi. Ta'lim muhitining mazmunan boy va didaktik jihatdan to'g'ri tashkil etilishi bolalarning o'yin faoliyatini yanada mazmunli va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Bunda guruh xonalarida turli kasblarni aks ettiruvchi o'yin markazlari tashkil etilishi, kasbga oid atributlar, o'yinchoqlar va ko'rgazmali vositalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Masalan, "Shifokor", "Do'kon", "Quruvchi", "O'qituvchi", "Haydovchi" kabi o'yin markazlari orqali bolalar turli kasb egalari faoliyatini modellashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bunday muhit bolalarda kasbga oid tasavvurlarni shakllantirish bilan birga ularning mustaqil o'yin faoliyatini ham rivojlantiradi.

Rolli o'yinlar asosida kasbga yo'naltirish jarayonining samaradorligi tarbiyachining pedagogik mahorati va metodik tayyorgarligiga ham bevosita bog'liqdir. Tarbiyachi o'yin jarayonini to'g'ri tashkil etishi, bolalarga kerakli o'yin vaziyatlarini yaratishi hamda o'yin faoliyatini maqsadga muvofiq yo'naltira olishi lozim. Bunda pedagog bolalarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va psixologik rivojlanish darajasini hisobga olgan holda o'yin ssenariylarini ishlab chiqishi maqsadga muvofiqdir. Tarbiyachi o'yin jarayonida bolalarni faollikka undashi, ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashi hamda o'yin davomida kasblarning ijtimoiy ahamiyatini tushuntirib borishi muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Shu bilan birga, o'yin jarayonida bolalarning o'zaro hamkorlikda faoliyat yuritishi, rollarni taqsimlashi va jamoaviy harakat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Bolalarni rolli o'yinlar orqali kasbga yo'naltirish jarayonida didaktik materiallar va o'yin atributlaridan foydalanish ham muhim pedagogik shartlardan biridir. Turli kasblarga oid kiyim-kechak elementlari, ish qurollari maketlari, tasviriy materiallar va interaktiv o'yin vositalari bolalarning qiziqishini oshiradi hamda o'yin jarayonini real hayotga yaqinlashtiradi. Masalan, shifokor o'yini uchun stetoskop, termometr yoki tibbiy sumka kabi atributlar, quruvchi o'yini uchun konstruktor elementlari yoki himoya shlemi kabi vositalar o'yin jarayonining mazmunini boyitadi. Bunday vositalardan foydalanish bolalarning tasavvurini kengaytiradi, ular uchun kasb faoliyatini yanada aniq va tushunarli qiladi.

Shuningdek, rolli o'yinlar asosida kasbga yo'naltirish jarayonida innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish ham muhim hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim tizimida STEAM yondashuvi, interaktiv metodlar va o'yin texnologiyalaridan foydalanish bolalarning ijodiy tafakkuri

va mustaqil fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, konstruktorlik o'yinlari orqali muhandislik yoki quruvchilik kasblari bilan tanishtirish, tasviriy faoliyat orqali dizayner yoki rassom kasbi haqida tasavvur berish mumkin. Bunday integrativ yondashuv bolalarning turli faoliyat turlari orqali kasblar haqida kompleks tasavvurga ega bo'lishini ta'minlaydi.

Bolalarni kasbga yo'naltirish jarayonida oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasidagi hamkorlik ham muhim pedagogik omillardan biri hisoblanadi. Ota-onalar bolalarda turli kasblarga qiziqishni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalar bilan hamkorlikda turli tadbirlar, kasb egalari bilan uchrashuvlar, ekskursiyalar va ko'rgazmali mashg'ulotlar tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir. Bunday faoliyat bolalarda kasblar haqida real tasavvurlarni shakllantirish bilan birga ularning ijtimoiy tajribasini ham boyitadi.

Umuman olganda, rolli o'yinlar asosida bolalarni kasbga yo'naltirish jarayonining samaradorligi ta'lim muhitining to'g'ri tashkil etilishi, pedagogning metodik tayyorgarligi, didaktik materiallardan foydalanish hamda ota-onalar bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yishga bog'liqdir. Mazkur pedagogik shart-sharoitlar yaratilgan taqdirda rolli o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda turli kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirish, ularning qiziqish va qobiliyatlarini rivojlantirish hamda kelajakdagi kasbiy yo'nalishlarini belgilashda muhim pedagogik vosita sifatida xizmat qiladi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tizimida rolli o'yinlardan samarali foydalanish bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlash va ularning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni erta kasbga yo'naltirish jarayonining samaradorligini oshirish bugungi kun pedagogikasining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatining yetakchi shakli bo'lgan o'yin faoliyati orqali ularning ijtimoiy tajribasini boyitish, turli kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirish hamda mehnatga ijobiy munosabatni rivojlantirish imkoniyati kengdir. Shu nuqtai nazardan qaraganda, rolli o'yinlar maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarni kasbga yo'naltirishning samarali pedagogik vositalaridan biri hisoblanadi. Rolli o'yinlar orqali bolalar kattalar faoliyatini modellashtiradi, turli kasb egalari faoliyati bilan tanishadi hamda jamiyatdagi mehnat taqsimoti haqida dastlabki tasavvurga ega bo'ladi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rolli o'yinlar asosida kasbga yo'naltirish jarayonini yanada takomillashtirish va uning samaradorligini oshirish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Rolli o'yinlar orqali kasbga yo'naltirish samaradorligini oshirishning muhim yo'llaridan biri — ta'lim jarayonini to'g'ri tashkil etilgan rivojlantiruvchi o'yin muhiti bilan ta'minlashdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning qiziqishlarini hisobga olgan holda turli kasblarga oid o'yin markazlarini tashkil etish zarur. Bunday o'yin markazlari bolalarga o'zlari tanlagan kasb rolini ijro etish imkonini beradi hamda ularning tasavvurlarini kengaytiradi. Masalan, "Shifoxona", "Do'kon", "Qurilish maydoni", "Maktab", "Oshxona" kabi o'yin markazlari tashkil etilishi bolalarning o'yin

faoliyatini mazmunan boyitadi. Ushbu o'yin markazlari orqali bolalar turli kasb egalari faoliyatini kuzatish, ularning vazifalarini tushunish hamda o'zaro hamkorlikda faoliyat olib borishni o'rganadilar.

Rolli o'yinlar samaradorligini oshirishda pedagogning metodik mahorati ham muhim ahamiyatga ega. Tarbiyachi o'yin jarayonini faqat kuzatuvchi sifatida emas, balki pedagogik jihatdan boshqaruvchi sifatida tashkil etishi lozim. U bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda o'yin ssenariylarini ishlab chiqishi, o'yin jarayonida bolalarning faol ishtirokini ta'minlashi hamda kasblarning ijtimoiy ahamiyatini tushuntirib borishi zarur. Tarbiyachi o'yin davomida bolalarga turli vaziyatlarni taklif etishi, ularning mustaqil fikrlashi va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi kerak. Bunday pedagogik yondashuv bolalarda kasb faoliyatiga nisbatan ongli qiziqishning shakllanishiga xizmat qiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rolli o'yinlar samaradorligini oshirishning yana bir muhim yo'li — o'yin jarayonida ko'rgazmali va didaktik materiallardan keng foydalanishdir. Turli kasblarga oid atributlar, o'yinchoqlar, maketlar va tasviriy materiallar o'yin jarayonining mazmunini boyitadi hamda bolalarda real hayotga yaqin tasavvurlarni shakllantiradi. Masalan, shifokor o'yini uchun tibbiy asboblarni maketi, quruvchi o'yini uchun konstruktor elementlari yoki oshpaz o'yini uchun oshxonaning jihozlari o'yin jarayonining qiziqarli va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Bunday vositalardan foydalanish bolalarning tasavvurini kengaytiradi, ularning o'yin faoliyatini yanada mazmunli qiladi hamda kasblarning mohiyatini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Rolli o'yinlar orqali kasbga yo'naltirish samaradorligini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ta'lim tizimida STEAM yondashuvi, loyiha metodlari va interaktiv o'yin texnologiyalaridan foydalanish bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. Masalan, konstruktorlik o'yinlari orqali muhandis yoki quruvchi kasbi bilan tanishtirish, tasviriy faoliyat orqali dizayner yoki rassom kasbi haqida tushuncha berish mumkin. Bunday integratsiyalashgan yondashuv bolalarda kasblar haqida kompleks tasavvur hosil qilishga yordam beradi.

Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni kasbga yo'naltirish jarayonining samaradorligini oshirishda ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish muhim omillardan biri hisoblanadi. Oila bolalar shaxsining shakllanishida muhim ijtimoiy institut bo'lib, ularning kasblar haqidagi dastlabki tasavvurlari ko'pincha oilaviy muhitda shakllanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlari ota-onalar bilan hamkorlikda turli tadbirlar, ochiq mashg'ulotlar, kasb egalari bilan uchrashuvlar va ekskursiyalar tashkil etishi maqsadga muvofiqdir. Bunday faoliyat bolalarda kasblar haqida real tasavvurlarni shakllantirish bilan birga ularning qiziqishlarini yanada oshiradi.

Umuman olganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rolli o'yinlar orqali kasbga yo'naltirish samaradorligini oshirish ta'lim muhitini to'g'ri tashkil etish, pedagoglarning metodik tayyorgarligini oshirish, innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish hamda ota-onalar bilan samarali

hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali amalga oshiriladi. Ushbu omillar o'zaro uyg'unlikda qo'llanilganda rolli o'yinlar bolalarda turli kasblar haqida chuqurroq tasavvurlarni shakllantirish, ularning qiziqishlari va qobiliyatlarini rivojlantirish hamda kelajakdagi kasbiy yo'nalishlarini belgilashda muhim pedagogik vosita sifatida xizmat qiladi. Natijada maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlash va ularning shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishiga erishish imkoniyati yanada kengayadi

Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni erta kasbga yo'naltirish jarayonida rolli o'yinlardan foydalanish pedagogik jihatdan samarali metodlardan biri hisoblanadi. Rolli o'yinlar orqali bolalarda turli kasblar haqida dastlabki tasavvurlar shakllanadi, ularning ijtimoiy faolligi va ijodiy qobiliyatlari rivojlanadi. Shuningdek, bunday o'yinlar bolalarning muloqot ko'nikmalarini mustahkamlash, jamoada ishlash hamda mehnatga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rolli o'yinlar asosida kasbga yo'naltirish samaradorligi ta'lim muhitini to'g'ri tashkil etish, pedagoglarning metodik tayyorgarligi hamda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish bilan bevosita bog'liqdir. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bolalarda kasblar haqidagi tasavvurlarni yanada boyitadi. Demak, rolli o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim pedagogik vosita sifatida katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
3. Vygotskiy L.S. Bolaning psixik rivojlanishi. – Moskva: Pedagogika, 1984.
4. Elkonin D.B. O'yin psixologiyasi. – Moskva: Pedagogika, 1978.
5. Leontyev A.N. Faoliyat, ong va shaxs. – Moskva: Politizdat, 1975.
6. Usmonboyeva M., Xo'jayev B. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016.
7. Qodirova F., Toshpo'latova Sh. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
8. Mavlonova R., Rahmonqulova N. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.